

30922

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın **Alparslan Bayraktar** tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İç tüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. **09.07.2025**

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

İzmir'in Çeşme, Ödemiş, Seferihisar ve Foça ilçelerinde meydana gelen orman yangınları günlerce kontrol altına alınamazken, İzmir Valisi Süleyman Elban, yangınların elektrik iletim hatlarından kaynaklandığını kamuoyuna açıklamıştır. Vali Elban'ın "İnsan kaynaklı ya da sabotajdan kaynaklı bir yangınımız yok. Yangınlar tamamen elektrik hatlarından kaynaklı" sözleri, bölgedeki enerji altyapısı yatırımlarının güvenlik ve denetim düzeyine ilişkin durumu gözler önüne sermiştir. Benzer şekilde Hatay'ın Dört Yol ilçesinde çıkan ve büyük bir alanı etkileyen orman yangınının da altyapı sorunundan yıkıma yol açtığı basına yansımıştır.

Türkiye Ormancılar Derneği'nin, Orman Genel Müdürlüğü verilerine dayanarak yayımladığı "Yangın İstatistikleri" raporuna göre, 2023 yılında enerji iletim ve dağıtım hatları kaynaklı çıkan yangınların, yanan alanlar içindeki oranı %29,5'tir. TEDAŞ'ın denetim kapasitesinin yetersizliği, özelleştirme sürecinin ardından bakım-onarım hizmetlerinin taşeronlara ihale edilmesi, enerji tekellerinin kamu güvenliğini gözetmeden azami kâr amaçlı hareket etmeleri bu tablonun temel nedenlerindendir.

Öte yandan, gazeteci Bahadır Özgür'ün kamuoyuna sunduğu bilgilere göre; İzmir'de elektrik dağıtım hizmetini yürüten GDZ Elektrik Dağıtım A.Ş., Gediz Perakende ve ana sermayedar Aydem Enerji'nin 2021-2024 yılları arasında herhangi bir vergi ödemediği ortaya çıkmıştır. Kamu kaynaklarından milyarlarca liralık gelir elde eden bu tekellerin hem bakım sorumluluğunu yerine getirmemesi hem de vergi yükümlülüğünden muaf tutulmaları, halkın can ve mal güvenliğine doğrudan tehdit oluşturmaktadır.

Özellikle Hatay gibi 6 Şubat 2023 depremlerinden ağır etkilenen bölgelerde, altyapının hâlâ tamamlanmamış olması, deprem sonrası yeniden yapılanma süreçlerinin yavaşlığı ve kamu denetiminin olmayışı halkın yaşam hakkını doğrudan

tehdit etmektedir. Dörtüol yangınında 920 hane tahliye edilmiş, köylüler yangına karşı kendi imkânlarıyla mücadele etmek zorunda kalmıştır.

Son yıllarda Türkiye genelinde büyük çaplı orman yangınlarının sayısı ve şiddeti artmış; 2024 yazı itibarıyla sadece bir haftada 100.000 hektara yakın orman ve tarım alanı yangınlar sonucu yok olmuştur.

Bu orman yangınlarının yaşandığı alanların birçoğu, eşzamanlı olarak yeni Maden Yasası ile birlikte maden arama ve işletme ruhsatı verilen bölgelerle örtüşmektedir. Yeni yasa, ormanları, tarım alanlarını ve doğal ekosistemleri "kamu yararı" kılıfı altında maden tekellerine açmakta; kamu denetimini ortadan kaldırmakta ve sermaye sınıfının çıkarlarını hukuken güvence altına almaktadır.

Özelleştirilmiş elektrik dağıtım tekellerinin gerekli tedbirleri almayacak biçimde maliyetleri kısması, azami kar ve denetimsizlik nedeniyle yangınlara neden olması; ardından bu yangınların yaşandığı alanlarda maden sahası, enerji projesi, konut, turizm veya TOKİ projeleri ilan edilmesi beklenmektedir.

1. İzmir Valisi Süleyman Elban'ın da teyit ettiği üzere, Çeşme, Ödemiş, Seferihisar ve Foça ilçelerindeki yangınların elektrik iletim hatlarından kaynaklandığı doğru mudur? Bakanlığınızın bu konuda başlattığı herhangi bir teknik soruşturma var mıdır?
2. Hatay'ın Dörtüol, Dikmece ve Karaali mahallelerindeki yangınlarının enerji altyapısından kaynaklandığına dair bir tespit yapılmış mıdır? Bakanlığınızca soruşturma başlatılmış mıdır?
3. OGM (Orman Genel Müdürlüğü) verilerine göre son 10 yılın yangın istatistiklerine göre; yıllık çıkan ortalama 2569 yangının 1217'sinin sebebinin bilinemediği belirtilmektedir. Son iki haftada İzmir, Manisa ve Hatay illeri başta olmak üzere yangın çıkan iller, ilçeler ve köylerde çıkan yangınların neden kaynaklandığı, sorumlusunun kim ya da ne olduğuna ilişkin bir tespit yapılmış mıdır? Sebebi ve sorumlularına ilişkin bir sonuçlanmayan kaç yangın vardır? Bu yangınların nedeni ve sorumluları neden açığa çıkarılmıyor?
4. GDZ Elektrik Dağıtım A.Ş., Gediz Perakende ve ana şirketi Aydem Enerji'nin 2021–2024 arasında vergi ödememiş olması doğru mudur? Bu enerji tekellerinin vergi muafiyetleri hangi yasal veya idari düzenlemelere dayanmaktadır?
5. Tekellerin, halkın ve doğanın yaşamını hiçe sayarken, bir de vergi ödememesi karşısında Bakanlığınızın tutumu nedir? Vergi muafiyetleri kaldırılacak mıdır? Söz konusu enerji tekellerinin sözleşmeleri neden sonlandırılmamaktadır?
6. TEDAŞ, bu şirketlere yönelik son 5 yılda kaç teknik denetim gerçekleştirmiştir? Denetimlerde tespit edilen eksiklikler, uygulanan yaptırımlar ve para cezaları nelerdir?
7. Enerji dağıtım tekellerinin bakım ve onarım hizmetlerini taşeron şirketlere ihale etmesi, kamu güvenliği açısından risk oluşturmuyor mu? Bu uygulamaya son verilmesi için Bakanlığınızın bir planlaması var mıdır?
8. Elektrik Mühendisleri Odası'nın önerdiği şekilde; hat diplerinin temizliği, kırık izolatörlerin onarımı, uygun olmayan bağlantıların giderilmesi ve elektriksel koruma sistemlerinin denetlenmesi gibi sorumluluklar şirketlerce yerine getirilmekte midir? Bakanlığınız bu konuda düzenli denetim yapıyor mu?

9. Orman Genel Müdürlüğü verilerine göre, yanan ormanların son 10 yıllık ortalamasında %25,6'sının enerji iletim ve dağıtım hatları nedeniyle yandığı bilinmektedir. Son bir haftada Türkiye genelinde çıkan 624 orman yangınından kaç elektrik altyapısıyla ilgilidir? Bu yangınlarda ne kadar ormanlık alan yanmıştır? Bu yangınlar hangi enerji tekellerinin faaliyet sahasında meydana gelmiştir?
10. 2024 yılında İzmir'de yaşanan yangın sonrası, yanan ormanlık alanların Cumhurbaşkanlığı kararıyla orman statüsünden çıkarılarak imara açıldığı bilinmektedir. Son dönemde çıkan yangınlarda, yanan ormanlık alanların benzer şekilde Cumhurbaşkanı kararıyla orman dışına çıkarılması için bir planınız var mıdır?
11. Hatay'da Dikmece ve Karaali mahallelerinde ev ve tarım alanlarına kadar giren TOKİ konutları nedeniyle bu mahalle sakinleri yeniden yanan tarım ve ormanlık alanların imara açılacağı korkusunu yaşamaktadır. Dikmece ve Karaali mahallelerinde yanan alanların tarım ve orman dışına çıkarılması planı var mıdır?
12. Hatay'da, Dikmece ve Karaali mahallelerinde ev ve tarım alanlarına kadar giren TOKİ konutları nedeniyle, bu mahalle sakinleri yeniden yanan tarım ve ormanlık alanların imara açılacağı korkusunu yaşamaktadır. Dikmece ve Karaali mahallelerinde, yanan alanların tarım ve orman dışına çıkarılması yönünde bir plan var mıdır?
13. İzmir ve Hatay'da meydana gelen yangınlar sonucu:
 - Kaç hektar orman ve tarım alanı zarar görmüştür?
 - Kaç yurttaş ve işçi hayatını kaybetmiştir, kaç kişi yaralanmıştır?
 - Maddi zarar (tarım, altyapı, hayvancılık vb.) ne kadardır?
14. Çıkan yangınlarda evini, tarım alet ve makinesini, ekili ve dikili alanlardaki ürününü kaybeden üretici köylülerin zararlarının tespiti ve tazmini için neler yapılmaktadır? Evi yananlara, insanca yaşam koşullarına uygun kalıcı barınma olanakları sağlanması için neler yapılmaktadır? Başta zeytinlik alanlar olmak üzere, yanan tarım alanları nedeniyle geçim kaynağını kaybeden köylülere yaşamlarını ve üretimlerini sürdürebilmeleri için nakdi yardım yapılmasına yönelik bir çalışma var mıdır?
15. Özelleştirilmiş elektrik dağıtım tekellerinin neden oldukları can ve mal kayıplarına rağmen lisanslarının iptal edilmemesinin gerekçesi nedir?
16. Elektrik nakil hatlarının geçtiği riskli bölgelerde altyapının yer altına alınması ya da yangına dayanıklı malzeme ile yenilenmesine dair Bakanlığınızca yürütülen bir proje veya eylem planı var mıdır?
17. Köylülerin, orman işçilerinin ve meslek odalarının temsilcilerinin yer aldığı bağımsız, bir denetim komisyonu kurulması yönünde bir çalışmanız bulunmakta mıdır?
18. Hatay gibi deprem bölgesinde altyapısı hâlâ tamamlanmamış olan yerleşim alanlarında enerji iletim hatlarının yangın riski açısından özel denetime tabi tutulmasına dair bir hazırlığınız var mıdır?
19. Yeni Maden Yasası ile orman ve tarım alanlarının maden arama ve işletme faaliyetlerine açılmasına ilişkin düzenlemelerle, orman yangınları sonrasında bu alanların madencilik yatırımlarına tahsis edilmesi arasında Bakanlığınızca kurulmuş bir bağ var mıdır?
20. 2010–2024 yılları arasında orman yangını yaşanan bölgelerde, yangın sonrası hangi alanlarda maden ruhsatı verilmiştir? Bu alanların büyüklüğü nedir?

21. Bakanlığınızın veya bağlı kuruluşlarınızın, orman yangınları sonrası "kamu yararı" gerekçesiyle maden ruhsatı tahsis ettiği örnekler var mıdır?
22. Yeni Maden Yasası'nın "yerli kaynak" adı altında meşrulaştırdığı ruhsatlandırma sisteminin, doğal alanların talanı ve sermaye tekellerine tahsisiyle sonuçlandığı yönündeki eleştirilere ilişkin değerlendirmeleriniz nelerdir?
23. Yeni Maden Yasası'nın yürürlüğe girmesinden bu yana ruhsat verilen maden projelerinin kaç tane maden tekellerine, kaç tane kamu kuruluşlarına aittir? Bu ruhsatların yüzölçümleri ne kadardır?
24. Elektrik dağıtım hatlarının geçtiği bölgelerde çıkan yangınların ardından, bu alanlarda herhangi bir enerji yatırımı (GES, HES, RES vb.) için Bakanlığınıza başvuru yapılmış mıdır?
25. Elektrik şirketlerinin bakımsızlık ve denetimsizlik nedeniyle yangınlara neden olması ve aynı bölgelerin sonrasında yatırım alanı ilan edilmesi arasındaki ilişkiye dair Bakanlığınızın bir incelemesi veya iç denetimi olmuş mudur?
26. Maden Yasası kapsamında ruhsat verilen sahaların kaçında daha önce orman yangını yaşanmıştır? Bu veriler Bakanlığınızca tutulmakta mıdır?